

Jaarplan en begroting 2025

Colofon

© Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

Plaats en datum: Kinderdijk, 11-12-2024
Versie: 1.1

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk
Overwaard 2
2961 AT, Kinderdijk
info@kinderdijk.nl
www.kinderdijk.nl

1. Voorwoord

Nu de bezoekers na de coronapandemie het Werelderfgoed Kinderdijk weer weten te vinden, wordt het doorontwikkelen van het bezoekersmanagement steeds belangrijker. Het jaar 2025 zal daarom in het teken staan van het bezoekersmanagement, waarbij het in 2024 gemaakte perspectief leidend zal zijn. Dit heeft ook invloed op de plannen rondom de entreezone, die in 2025 ook verder vorm krijgen.

Ondertussen bouwen we ook verder aan UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk. In 2025 opent de nieuwe film en expositie in het Hulpgemeal, die als start moet dienen voor een bezoek aan Kinderdijk. We geven in 2025 voor een recordbedrag uit aan onderhoud en beheer van het erfgoed en het gebied, niet in de laatste plaats om molenbewoning op een duurzame manier mogelijk te maken. Ook zetten we ons in voor het behoud van de ambachten die raken aan het onderhoud en beheer van het Werelderfgoed, waarbij we op termijn een eigen molenmakerswerkplaats willen creëren.

De ingeslagen weg met de integrale toekomstvisie uit 2021, die in 2024 nog verder is aangescherpt en uitgewerkt werpt al zijn vruchten af en de samenwerking met de partners binnen het Bestuurlijk Platform Kinderdijk wordt beter. Dit geldt ook voor de plannen die we samen met hen ontwikkelen.

Ook 2025 belooft weer een druk en boeiend jaar te worden voor Werelderfgoed Kinderdijk. We hebben ambities genoeg en hopen met een enthousiaste club mensen deze waar te maken.

Dit jaarplan en deze begroting zijn een afspiegeling van die ambities.

Peter-Jan van Steenbergen

Directeur-bestuurder

2. Kaders

Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout staat symbool voor 750 jaar watermanagement in het Nederlandse rivierengebied. Kinderdijk is op 6 december 1997 op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Het unieke watermanagementgebied is uitgegroeid tot een toeristische trekpleister van internationale allure.

Outstanding Universal Value's

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk is door UNESCO aangewezen als site-holder voor het molencomplex Kinderdijk-Elshout. Bij de aanwijzing door UNESCO zijn voor Kinderdijk de zogenaamde uitzonderlijke universele waarden (Outstanding Universal Value's of OUV's) benoemd, die als basis dienen voor de aanwijzing en instandhouding van Kinderdijk als UNESCO Werelderfgoed:

- Het molennetwerk van Kinderdijk-Elshout is een buitengewoon landschap gemaakt door de mens, dat een krachtig bewijs in zich draagt van menselijk vernuft en standvastigheid, gedurende bijna een millennium, in het afwateren en beschermen van een gebied door de ontwikkeling en toepassing van een hydrologisch systeem.
- Het Kinderdijk-Elshout molennetwerk met zijn historische 'hoge en lage poldergebieden met natuurlijke afwatering', watergangen, molens, molenvlieten, gemalen, uitlaatsluizen en waterschapshuizen is een uniek voorbeeld van de Nederlandse technische ontwikkeling van de afwatering die is gekopieerd en toegepast op veel plekken in de wereld.
- Het Kinderdijk-Elshout molennetwerk is een extreem ingenieus hydraulisch systeem dat tot op de dag van vandaag functioneert. Dit systeem maakte het door de eeuwen heen voor de mens mogelijk om zich hier te vestigen en grote delen van het veenlandschap te cultiveren. Het is nationaal en internationaal het enige voorbeeld van deze schaal, het is daardoor een uniek en bijzonder voorbeeld van zowel een architectonisch ensemble als een cultureel landschap, dat typerend is voor Nederland en een significante fase in de menselijke geschiedenis illustreert. De Commissie stelde vast dat de site wordt gevormd door een uitzonderlijk, door mensen gemaakt landschap. Dit landschap draagt een krachtig stempel van menselijk vernuft en vastberadenheid in waterafvoer en bescherming van het land door middel van waterbouwkundige technieken, en dit over een periode van bijna 1000 jaar.

Doelstellingen Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

De SWEK is specifiek opgericht als gevolg van de Werelderfgoed status. De stichting heeft conform haar statuten de volgende vier doelstellingen:

- Het in stand (doen) houden van molens en opstallen in het molengebied Kinderdijk die geheel of gedeeltelijk zijn aangemerkt als beschermd monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 (thans: Erfgoedwet);
- Behouden en conserveren van het molengebied Kinderdijk als (cultuur)historisch- en natuurmonument;
- Bevorderen van de publieke presentatie en de toegankelijkheid van het Werelderfgoed Kinderdijk, binnen de context van de huidige gebiedskenmerken, zijnde de historie, de cultuur en de natuur (instandhouding van het huidige unieke karakter en de identiteit, zonder aantasting van de cultuur-, landschappelijke en natuurhistorische waarden);
- Bevorderen van kennisoverdracht omtrent het Werelderfgoed en de (historische) functie van de molens en waterstaatswerken, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Toekomstvisie: Volwaardig Werelderfgoed

In 2021 is een toekomstvisie vastgesteld, deze is in 2024 geüpdatet. De SWEK streeft naar een volwaardig Werelderfgoed Kinderdijk. De missie zoals geformuleerd in de toekomstvisie luidt:

Kinderdijk zet in op een volwaardig Werelderfgoed. In 2030 zijn we een voorbeeld in de wereld als het gaat om erfgoedbeheer alsmede als het gaat om de ontvangst van bezoek. Waardevol bezoek gaat hand in hand met kwalitatief hoogwaardig erfgoedbeheer, leefbaarheid en ecologie. Stakeholders zijn trots op het unieke Werelderfgoed.

De Toekomstvisie bestaat uit de volgende vijf elementen:

- Integraal Gebiedsbeheer
- Bewaken en uitdragen OUV's
- Focus op de Waardevolle Bezoeker
- Excellent bezoekersmanagement
- Verbonden met de omgeving

Uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028

De samenwerkende partijen in Kinderdijk, zijnde de gemeenten Molenlanden en Alblasterdam, Provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk, hebben in 2023 de collectieve ambitie voor het gebied uitgesproken. Deze luidt:

UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk is het eerste icoon in de wereld waar het ontsluiten van het toeristisch gebied samengaat met het verbeteren van de leefbaarheid, het behouden van de beleving, authenticiteit, rust, ruimte en het versterken van de natuur.

Op basis van deze ambitie werken partijen aan een uitvoeringsprogramma, waarbij de ontwikkeling van Kinderdijk langs vier lijnen loopt:

- Exploitatie levend en werkend erfgoed & natuurbeheer
- Beheersen bezoekersstromen
- Leefbaarheid omgeving
- Ontwikkelprojecten

3. Jaarplan 2025

a. Speerpunten 2025

Bezoekersmanagement / entreezone

In 2024 is een nieuw perspectief gemaakt ten aanzien van bezoekersmanagement naar, in en van Werelderfgoed Kinderdijk. Op basis van dit perspectief wordt in 2025 een uitvoeringsprogramma opgesteld. Binnen het bezoekersmanagement werken SWEK en de gemeenten Molenlanden en Alblasterdam samen met de bestuurlijke partners in het Bestuurlijk Platform Kinderdijk (BPK). SWEK richt zich daarbij op de coördinatie en het bezoekersmanagement binnen het Werelderfgoed. Met de gemeenten wordt het zogenaamde “parkeermanagement” uitgevoerd. De kosten voor het laatste maken geen onderdeel uit van de begroting van SWEK, aangezien de beide gemeenten verantwoordelijk zijn voor het resultaat. Het jaarplan hiervan is opgenomen in de bijlage van dit jaarplan.

Veiligheid / openbare ruimte

In 2024 is het veiligheidsplan geactualiseerd. In 2025 hebben we extra aandacht voor de uitvoering van de maatregelen hiervan. In ieder geval willen we investeren in de veiligheid op de bezoekslocaties. In met name Museummolen Nederwaard is het op sommige momenten (in het voorjaar en zomer) druk. Hiervoor is een plan gemaakt dat de veiligheid van de bezoekers borgt zonder dat dit ten koste gaat van de beleving. Ook de bruggen over de Lage Boezem en bij het Wisboomgemaal worden aangepast zodat deze minder glad worden. Daar waar er andere veiligheidszaken zijn in de openbare ruimte zullen wij deze in samenwerking met het Waterschap proberen op te lossen.

Digitale ontsluiting

In 2025 zetten we in op het verbeteren van de digitale ontsluiting van Kinderdijk. Zo moet de nieuwe website zorgen voor een hoger aantal online verkochte tickets, mede door de juiste inhoud en uitstraling van de website en daarmee een hogere conversie. Tegelijk wordt ook de ticketstraat aangepakt, waarmee we meer flexibiliteit krijgen rondom de ticketverkoop, onder meer in het kader van evenementen. De uitstraling sluit aan bij de nieuwe huisstijl die gevormd is rondom het Verhaal van Kinderdijk.

Gastvrijheid horeca

We gaan investeren in een gastvrije ontvangst in de horeca. Het Kinderdijk Café krijgt een facelift middels ander meubilair. Dit geldt zowel voor binnen als voor buiten (vlonder). Ook wordt geïnvesteerd in gastvrijheidstrainingen voor het personeel.

Behoud ambachten / molenmakerij

We gaan in 2025 investeren in het opleiden van eigen personeel ten behoeve van het behoud van ambachten die nauw verbonden zijn met het Werelderfgoed, vooral de molens, de smederij en de molenmakerij. Daarmee kunnen we ze meer en consequenter zichtbaar maken voor het publiek. We willen binnen enkele jaren een eigen molenmakerij / ambachtenwerkplaats maken en in 2025 zetten we hiervoor de eerste stappen.

b. Activiteiten en projecten Erfgoed en Beheer

Onderhoud molens

In 2024 is er fors onderhoud gepleegd aan de molens en het Wisboomgemaal. In 2025 doen we een tandje minder. Qua onderhoud staan de volgende grote zaken (> € 10.000,-) op de planning:

- Nederwaard molen 1: schilderen en vervangen hekwerk buitenroede;
- Nederwaard molen 3: schilderen;
- Nederwaard molen 4: indien nodig vervangen buitenroede;
- Nederwaard molen 7: groot onderhoud schuur;
- Nederwaard molen 8: schilderen en vervangen hekwerk buitenroede;
- Overwaard molen 1: schilderen en vervangen binnen- en buitenroede. Daarnaast enige houtwormbestrijding.
- Overwaard molen 3: binnenroede vervangen;
- Overwaard molen 5: muurplaat vervangen;
- Overwaard molen 8: vier rietvelden vervangen.

Bovenstaande opsomming is indicatief. Op basis van de technische staat van een molen en de beschikbaarheid van de molenmakers kan de planning wijzigen.

Voor wat betreft de roeden van Overwaard molen 1 gaan we een experiment aan. We gaan daarbij 1 gelaste roede steken en 1 geklonken (volgens de traditie van de gebroeders Pot). Hiermee kunnen we ook de slijtage aan de roeden meten. Hiervoor is een restauratiesubsidie aangevraagd.

Molen Overwaard 3 wordt in 2025 geschikt gemaakt voor een nieuwe bewoner en daarmee hebben we de mogelijkheid om ook maatregelen voor verduurzaming toe te passen.

Molen Overwaard 8 is in 2025 niet bewoond. Hiermee hebben we de kans om voor deze molen een bouwhistorisch onderzoek uit te voeren en tevens ook maatregelen voor verduurzaming en groot onderhoud toe te passen.

Museale presentaties / bezoekslocaties

Qua bezoekslocaties wordt in maart 2025 de nieuwe film en expositie in het Hulpgemaal geopend. Ook investeren we in dit laagseizoen 2024-2025 in het verbeteren van het complex van Museummolen Overwaard (de contramolen). Met name het erf en de werkschuur krijgen een opknappbeurt, zodat we daar op een betere manier groepen kunnen ontvangen, zodat we hiermee ook de Museummolen Nederwaard ontlasten. We maken een plan voor de aanleg van een nieuwe fietsbrug voor de bewoners, waarmee we de molen nog meer kunnen laten draaien. Tot slot verbeteren we de museale presentatie.

Voor Museummolen Blokweer gaan we een plan maken voor verbetering van de museale uitstraling en horecafunctie. De uitvoering zal in het najaar van 2025 plaatsvinden.

Daar waar mogelijk laten we aan het publiek de oude ambachten zien. Dit doen we vooral op de Museummolen Nederwaard (brood bakken, visroken en molenmaken) en het Wisboomgemaal (smeden, malen met het gemaal).

Beheer

Qua beheer werken we in 2025 een meerjaren-onderhoudsplanning uit. Dit in aanvulling op het meerjaren-onderhoudsplan voor de monumenten (molens en Wisboomgemaal). In 2025 wordt gestart met het groot onderhoud van de steigers in de Lek ten behoeve van de riviercruisevaart.

Voor het overige betreft het lopende zaken.

Projecten Erfgoed en beheer

Restauratie Potschuur

Op de voormalige scheepswerkplaats van de Gebroeders Pot, wereldberoemd om hun geklonken molenroedes, wordt de nog overgebleven schuur gerestaureerd. In de Potschuur wordt een permanente werkplaats gecreëerd waar de eigen molenmakers en de vrijwillig klussers kunnen werken aan het onderhoud en beheer van de molens en het gebied. De werkplaats wordt ook (op afspraak) open gesteld voor gezamenlijk gebruik door mensen uit het dorp Kinderdijk. In 2024 is een start gemaakt met de restauratie, die nog doorloopt tot en met 2026. De totale geraamde kosten bedragen hiervoor € 350.000,-, hiervan is op dit moment € 200.000,- aan externe middelen beschikbaar gesteld.

Restauratie Wisboomgemaal fase 2

In 2022 en 2023 is de fundering van het gemaal gerestaureerd. Om verzakking van de muren van de waterlopen in de toekomst te voorkomen zal de (fundering) van de betonnen brug over de watergangen aangepakt worden. De totale kosten hiervan bedragen € 80.000,-. Dit project wordt door externe fondsen opgebracht.

Stenen molens Nederwaard

Het metselwerk van de stenen molens van de Nederwaard wordt zoveel mogelijk aangepakt. Dit is een meerjarenproject, maar volgend jaar is de bedoeling een grote stap voorwaarts te maken. In 2024 is molen 3 aangepakt en in 2025 volgen molen 4 en 8 van de Nederwaard. Voor dit grote herstelwerk wordt een beroep gedaan op restauratiesubsidies. Ook zal waar mogelijk aan de andere stenen molens metselwerkherstel vanuit de SIM worden uitgevoerd.

Projecten in ontwikkeling

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk wil samen met het Waterschap Rivierland van de ruimtes in het JU Smitgemaal een bezoeklocatie maken waarbij bezoekers kunnen leren over klimaatverandering en waterbeheer. In 2024 is de planontwikkeling gestart en is reeds een bijdrage ontvangen uit de Erfgoedlijn van de Provincie Zuid-Holland. Ook is een aanvraag gedaan bij de Vriendenloterij.

Met Waterschap Rivierenland (en ondersteuning van de Provincie Zuid-Holland) onderzoeken we de haalbaarheid van een nationaal Waterbeheermuseum in het Waardhuis Overwaard.

De gemeenten Molenlanden neemt uiterlijk in het voorjaar 2025 een besluit over de plannen rondom de entreezone in Werelderfgoed Kinderdijk. Op basis van die besluitvorming maken we onze plannen voor invulling van de ruimten. Voorlopig houden wij de kiosk in beheer (Windkracht 4).

Waterschap Rivierenland en Provincie Zuid-Holland zetten in 2025 fors in op de ontwikkeling van de twee polders (Blokweer en Nieuw-Lekkerland) en de Hoge Boezem van de Overwaard in het kader van natuurontwikkeling en -herstel. SWEK zit aan tafel en volgt die projecten vanuit haar verantwoordelijkheid als siteholder nauwlettend.

c. Activiteiten en projecten Publiek

In 2025 verwachten we in totaal 385.000 betalende bezoekers, waarvan 154.000 individueel reizende bezoekers en 231.000 groepsbezoekers. Dit is een stijging van 4% ten opzichte van 2024 en daarmee volgen we ongeveer de voorspelling van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen ten aanzien van de groei van het inkomend toerisme.

Hospitality en bezoekersmanagement

In 2025 gaan we onze eerder ingezette strategie van bezoekersmanagement in het Werelderfgoed verder verfijnen. Dit om de verwachte stijging van de (piek-) drukte in het Werelderfgoed in goede banen te leiden. Het drukteprotocol is aangescherpt en voor met name de Museummolen Nederwaard, de drukste molen qua bezoek, nemen we aanvullende maatregelen. Tegelijk stimuleren we dat er meer groepen gebruik gaan maken van molen Overwaard 4. We maken een plan voor verbetering van de wayfinding in het gebied en voor dit plan is een subsidie aangevraagd bij de Provincie Zuid-Holland.

Een werkgroep gaat zich bezighouden met het verbeteren van de fysieke, sociale en digitale toegankelijkheid.

Op het gebied van hospitality willen we de uitstraling van de receptie in het bezoekerscentrum verbeteren. De film wordt uitgezet en we maken van de receptieruimte een warm welkom. Aangezien het bezoekerscentrum op termijn een mogelijk andere invulling krijgt zal de investering beperkt zijn. Tot slot investeren we in de diverse teams en ook maken we weer gebruik van studenten voor ondersteuning bij gidsentours.

Marktbewerking

Ook in 2025 zet SWEK vooral in op het bereiken van de waardevolle bezoeker, zoals gedefinieerd in de toekomstvisie. De waardevolle bezoeker strekt zich uit over verschillende landen en reizigerstypen en heeft als gemeenschappelijke noemer dat hij/zij oprecht interesse heeft voor het (Verhaal van) Werelderfgoed Kinderdijk en deze waardering ook laat blijken in zijn/haar bezoek aan ons Werelderfgoed. Zowel de marketing als de sales zijn gericht op het bereiken van de waardevolle bezoeker.

In 2025 investeren we in de digitale ontsluiting van Werelderfgoed Kinderdijk. De nieuwe website en ticketstraat moeten het aantal online verkochte kaartjes verhogen. Daarnaast verbeteren we ook ons reserveringssysteem SEM.

Omdat Kinderdijk wereldberoemd is en we een sterke marktpositie hebben willen we vooral inzetten op het samen met onze partners vermarkten van het product via groepsbezoek. De Travel Trade activiteiten (Business to Business to Consumer) sluiten hierbij aan.

Tot slot willen we ook weer een aantal kwalitatief goede evenementen organiseren. De verlichtingsweek staat daarbij centraal, maar ook de ambachtendagen staan op de planning.

Horeca en retail

De horeca staat zoals eerder genoemd in het teken van het verbeteren van een gastvrije ontvangst. De horeca in het bezoekerscentrum krijgt een facelift en ook wordt er geïnvesteerd in gastvrijheidstrainingen. In het najaar van 2025 wordt ook de horecafunctie bij de Museummolen Blokweer verbeterd.

Ten aanzien van de souvenirs wordt ingezet op het verbeteren van het voorraadbeheer. Het character dat in 2024 is ontwikkeld wordt in 2025 gelanceerd.

d. Organisatie

De in 2023/2024 ingezette methodiek van coachend leidinggeven wordt voortgezet in 2025. Daarbij wordt het in 2024 ontwikkelde kader van de gesprekcyclus gebruikt. Ook werken we verder aan het actualiseren van het personeelshandboek. Eind 2024 zijn er verkiezingen voor de Ondernemingsraad en daarmee investeren we in 2025 in opleiding voor de OR. In 2025 wordt de RI&E geüpdatet en introduceren we een tijdschrijfsysteem waarmee we de urenregistratie voor werkgever en werknemer makkelijker maken.

Ten aanzien van de vrijwilligers gaan we een opfriscursus organiseren voor onze schippers. Daarnaast gaan we specifiekere vrijwilligers werven voor posities die lastiger in te vullen zijn.

De liquiditeitspositie van SWEK is goed. Daar waar opportuun lossen we de duurdere leningen extra af.

e. Samenwerkingen

Omgeving

In 2025 zetten we met de “Vereenigde molenbewoners”, de huurdersvereniging van het Werelderfgoed Kinderdijk, in op het verder uitwerken tot beleid van de in 2024 samen vastgestelde visie op molenbewoning. Daarbij gaat het om verduurzamingsmaatregelen en het maken van een nieuwe standaardhuurovereenkomst.

Met het dorp Kinderdijk (via de Belangenvereniging Kinderdijk) willen we een gezamenlijk plan uitwerken voor de buitenruimte van het Potterrein.

SIMAV

Met de Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard Vijfheerenlanden (SIMAV) intensiveren we de samenwerking. We willen in 2025 de samenwerkingsafspraken gaan vastleggen. We gaan concreet nauwer samenwerken op de volgende gebieden:

- Gezamenlijke lobby voor de positie van molens in de Alblasserwaard.
- Molenonderhoud (voorbereiden werkzaamheden, selectie aannemers, onderhoud in eigen beheer).
- Marktbewerking en sales (voor de bezoeklocaties van SIMAV).
- Gezamenlijk organiseren van een Alblasserwaardse Molendag.

Bestuurlijk Platform Kinderdijk

Het Bestuurlijk Platform Kinderdijk (BPK) is het overlegplatform voor alle zaken die spelen rondom het Werelderfgoed Kinderdijk. In het platform zijn vertegenwoordigd de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, Gemeente Molenlanden, Gemeente Alblasterdam en Stichting Werelderfgoed Kinderdijk. Het BPK komt vier keer per jaar bij elkaar en wordt voorgezeten door de Burgemeester van Molenlanden. Het kernteam ondersteunt het BPK. In de komende jaren richt het BPK zich op het uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2024-2028.

In 2025 zullen we aandacht hebben voor met name de grote projecten rondom het bezoekersmanagement en de entreezone.

Waterschap Rivierenland

Met het Waterschap Rivierenland werken we samen in de afstemming rondom het beheer in het Werelderfgoed, vanuit ieders rol in het gebied. Met het Waterschap onderzoeken we de haalbaarheid van een nationaal Waterbeheer museum in het Waardhuis Overwaard. Daarnaast werken we samen aan de inrichting van het JU Smitgemaal tot een experience centre op het gebied van klimaatverandering en waterbeheer.

Regio

De regio (Drechtsteden, Rijnmond) speelt een belangrijke rol in het bezoekersmanagement rondom Werelderfgoed Kinderdijk. Enerzijds wordt een oplossing gevonden in de regio als het gaat om het op afstand faciliteren van bezoekers aan het Werelderfgoed. Anderzijds speelt Kinderdijk een belangrijke rol als cultuurhistorisch en toeristisch icoon in de regio voor de verdere ontwikkeling van de regio als toeristische bestemming. De samenwerking richt zich zowel op het gezamenlijk vermarkten (Waterbus, ketenmobiliteit, groepsexcursies) als het samenwerken in de logistiek (transferia, last mile vervoer).

Stichting Werelderfgoed Nederland

Alle Werelderfgoederen die vallen binnen het Koninkrijk der Nederlanden zijn vertegenwoordigd binnen de Stichting Werelderfgoed Nederland. Stichting Werelderfgoed Nederland wil de bewustwording van het Werelderfgoed in Nederland vergroten en de onderlinge samenhang en samenwerking vergroten. Tevens verzorgt deze stichting de belangenbehartiging van de Werelderfgoederen naar buiten toe. De directeur-bestuurder van Stichting Werelderfgoed Kinderdijk maakt onderdeel uit van het Algemeen Bestuur van de stichting en heeft daarin de portefeuille "Werelderfgoedcafés". Hierin wordt een thema dat raakt aan de Nederlandse Werelderfgoederen op een informele en interactieve manier gepresenteerd. In 2025 worden twee Werelderfgoedcafés georganiseerd.

4. Begroting 2025

a. Exploitatiebegroting

	Begroting 2025
	(in euro's)
Baten	
Baten bezoek (entree, steigers, gidsen)	5.225.081
Verkopen souvenirs	
• Inkomsten verkopen	1.768.000
• Minus inkoopwaarde	655.200
• Bruto marge verkopen	<u>1.112.800</u>
• Bruto marge in %	62%
Verkopen horeca	
• Inkomsten verkopen	956.800
• Minus inkoopwaarde	364.000
• Bruto marge verkopen	<u>592.800</u>
• Bruto marge in %	62%
Onderhoudsbijdragen	208.838
Huurinkomsten molens	55.640
Overige inkomsten	160.000
Rentebaten	120.000
Totaal baten	7.475.159
Lasten	
Personeelskosten	3.485.000
Vrijwilligers	170.000
Afschrijvingen	400.000
Onderhoud erfgoed (molens, Wisboomgemaal)	824.620
Huisvestings- en onderhoudskosten	1.050.320
Verkoopkosten	210.000
Kantoorkosten	180.000
Algemene kosten	320.000
Bijdrage vm-WEK	150.866
Financiële lasten	120.000
Totaal lasten	6.910.806
Resultaat exploitatie	564.353
Minus bijdrage SWEK in projecten	82.500
Toevoeging aan bestemmingsreserve groot onderhoud	200.000
Toevoeging continuïteitsreserve	281.853
Resultaat vrij te besteden	0

Korte toelichting op de exploitatiebegroting

Baten

- Bij het berekenen van de inkomsten uit bezoek gaan we uit van 385.000 betalende bezoekers, waarvan 154.000 individuele bezoekers en 231.000 groepsbezoekers. Een groot deel van de groepsbezoekers komt middels een riviercruise.
- De bruto marge verkopen, horeca en souvenirs, is bepaald aan de hand van de stijging van het bezoek. De inkomsten horeca zijn daarbij gerelateerd aan de individuele bezoeker, de inkomsten souvenirs zijn gerelateerd aan het totale (betalende) bezoek.
- De onderhoudsbijdragen van het Rijk en de Provincie Zuid-Holland zijn conform de nieuwe aanvraag van de subsidie instandhouding monumenten (SIM).
- De huurinkomsten molens zijn verhoogd ten opzichte van 2024 vanwege indexatie.
- Onder overige inkomsten vallen verder onder meer de sponsorinkomsten, de inkomsten uit toiletbezoek en de dienstverleningsovereenkomst Docking Dordrecht (reserveringen steigers in Dordrecht).
- De rentebaten betreffen de debetrente op de rekening van de Nederlandse Waterschapsbank.

Lasten

- De personeelskosten nemen toe vanwege stijging van de cao-lonen, individuele beloningen en de inzet van extra capaciteit.
- De kosten vrijwilligers betreffen de vergoedingen aan vrijwilligers en andere kosten zoals uitjes en jubilarissen. Deze stijgen vanwege de extra inzet van (het hoge aantal) vrijwilligers.
- In de post afschrijvingen zijn ook de investeringen in 2025 meegenomen (zie de investeringsbegroting).
- De kosten voor het onderhoud van erfgoed en beheer blijven op een hoog niveau. We blijven investeren in een Werelderfgoedwaardig gebied en ook in het onderhouden van onze monumenten.
- De verkoopkosten betreffen kosten voor marketing, communicatie en evenementen. Hier is rekening gehouden met 10% stijging van de kosten. Dit geldt ook voor de kantoorkosten.
- De algemene kosten stijgen, omdat hier een budget is opgenomen van € 100.000 voor (externe) personele inzet voor de ontwikkeling van de diverse projecten (entreezone, Waardhuis Overwaard, JU Smitgemaal, openbare ruimte).
- De bijdrage aan het VM-WEK is conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst.

b. Investeringsbegroting (in euro's)

In 2025 worden de volgende investeringen gedaan.

Omschrijving / afdeling	reden van investering	Bedrag	Afschrijvings- termijn in jaren
Erfgoed en beheer			
Kleine investeringen museumlocaties	Verbeteren van bezoeklocaties	30.000	10
Voetgangersbrug Museummolen Overwaard	Verbeteren van de bezoeklocatie.	180.000	20
Voetgangersbruggen Lage Boezem en Wisboomgemaal	Veiligheid voor bezoekers	100.000	20
Nieuwe transportbus	Vervanging	25.000	5
Vuilwatervoorziening molens Nederwaard (septictanks of riolering)	Vervanging	65.000	20
Reservering eigen bijdrage ontwikkeling JU Smitgemaal	Cofinanciering project, wordt in 2025 nader uitgewerkt.	100.000	10
Publiek			
Website en ticketstraat	Verbetering digitale ontsluiting	80.000	5
Eigen bijdrage project wayfinding	Verbetering routing	46.500	10
Uitstraling bezoekerscentrum (binnen en buiten)	Vervanging / verbetering uitstraling	60.000	5
Horeca-apparatuur	Vervanging	25.000	5
Kassa's retail	Vervanging	20.000	5

c. Liquiditeitsbegroting

De ontwikkeling van de liquiditeit over 2025 is als volgt.

Mutatie liquiditeit	2025
Verwachte stand per 1 januari 2025	€ 4.460.995
Mutatie liquiditeit uit operationele activiteiten	€ 881.853
- Netto resultaat	€ 481.853
+ Afschrijvingen	€ 400.000
- mutaties werkkapitaal	€ -
Mutatie kasstroom uit investeringsactiviteiten	€ -731.500
Mutatie kasstroom uit financieringsactiviteiten	€ -495.393
Stand eind van het jaar	€ 4.115.955

Mutatie kasstroom uit financieringsactiviteiten	2025
Mutatie lening NRF 40001551	€ -159.507
Mutatie lening NRF 40007011	€ -39.480
Mutatie lening NRF 40004511	€ -79.422
Mutatie lening RABO	€ -154.486
Mutatie lening NWB	€ -50.000
Mutatie lening Gemeente Molenlanden	€ -12.500
Totaal mutatie kasstroom uit financieringsactiviteiten	€ -495.393

Het positief liquiditeitssaldo zal voor een deel worden aangewend voor aflossingen van de leningen.

Bijlage: jaarplan en begroting bezoekersmanagement 2025

SWEK voert in samenwerking met de gemeenten Molenlanden en Alblasserdam het bezoekersmanagement uit. Zodra de begroting door alle partijen is geaccordeerd wordt deze hier gepresenteerd. Conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst Werelderfgoed Kinderdijk van 5 april 2023 dragen de gemeenten Molenlanden en Alblasserdam het exploitatieresultaat voor ieder 50%.

Momenteel werken de partners binnen het Bestuurlijk Platform Kinderdijk gezamenlijk aan een meerjarenaanpak ten aanzien van bezoekersmanagement. Daarbij bouwend op de in 2024 door iedere partner goedgekeurde visie op bezoekersmanagement.

Voor 2025 worden praktisch gezien de onderstaande maatregelen in gezamenlijkheid uitgevoerd. SWEK is daarbij uitvoerder en werkt hierin nauw samen met beide gemeenten en de andere partners uit het Bestuurlijk Platform Kinderdijk.

Jaarplan 2025

Het jaarplan bezoekersmanagement 2025 is vergelijkbaar met die van 2024 en betreft minimale aanpassingen in de uitvoering van het bezoekersmanagement.

Transferium Alblasserdam

Van 20 maart t/m 2 november worden auto's en campers naar het Transferium Alblasserdam verwezen. Vanaf daar rijden dagelijks shuttlebussen naar Werelderfgoed Kinderdijk wat de dijk en route van en naar Kinderdijk ontlast. In tegenstelling tot 2024 zijn er geen fietsen beschikbaar op het Transferium. Dit terrein heeft een capaciteit van 250 auto's. Het Transferium is in beheer van SWEK. De dagelijkse bemanning besteden wij uit aan Tourist Info Alblasserdam.

Tickets voor het auto of camper parkeren worden gekocht:

- Op de website
- Aan de kassa op het Transferium

Prijs voor het auto en camper parkeren inclusief de shuttle-service is € 9,50 en is enkel mogelijk in combinatie met de aankoop van een entreeticket.

Parkeerterrein nabij het Werelderfgoed

Parkeren nabij het Werelderfgoed is 365 dagen per jaar mogelijk. Gezien onze doelstelling van het ontlasten van de woonkernen en de dijk verwijzen wij de bezoeker enkel naar deze bestaande parkeerplaats bij sluiting van het transferium in Alblasserdam. De praktijk leert dat een behoorlijk aantal bezoekers voorbij rijdt aan Alblasserdam en deze vangen we op nabij het bezoekerscentrum.

Het parkeerterrein is in beheer van SWEK. Er is tijdens openingstijden van Werelderfgoed Kinderdijk altijd een parkeerwacht aanwezig.

Tickets voor het auto parkeren worden gekocht bij de parkeerwacht ter plekke op het terrein en aan de kassa in het bezoekerscentrum.

